

Zondag 29 augustus 2021

Marcus 7,1-23

Eens kwamen de Farizeeën en enkele schriftgeleerden uit Jeruzalem bij Hem tezamen, en zagen dat sommige van zijn leerlingen met onreine, dat wil zeggen, ongewassen handen aten. De Farizeeën immers en al de Joden eten niet zonder zich eerst de handen te hebben gewassen met een handvol water, omdat ze vasthouden aan de overlevering van de voorvaderen. Daarom stelden de Farizeeën en de schriftgeleerden Hem de vraag: "Waarom gedragen uw leerlingen zich niet volgens de overlevering van de voorvaderen, maar eten zij met onreine handen?" Hij antwoordde hun: "Huichelaars, hoe juist heeft Jesaja over u geprofeteerd! Zo staat er geschreven: Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is ver van Mij. Zij eren Mij, maar zonder zin, en mensenwet is wat zij leren. U laat het gebod van God varen en houdt vast aan de overlevering van mensen: handen wassen en meer van zulke dingen doet u. Het is fraai, vervolgde Hij, dat u het gebod van God buiten werking stelt om uw overlevering te handhaven! Mozes heeft immers gezegd: Eer uw vader en uw moeder. En toch leert u: Als iemand tot zijn vader of moeder zegt: alles waarmee ik u zou kunnen helpen, is toegewijd aan God, dan staat u hem niet meer toe iets voor zijn vader of moeder te doen. Zo maakt u Gods woord krachteloos ten gunste van uw eigen overlevering. En u doet meer van zulke dingen." Daarop riep Hij het volk weer bij zich en sprak tot hen: "Luistert allen naar Mij en wilt verstaan: niets kan de mens bezoedelen wat van buitenaf in hem komt. Maar wat uit de mens komt, dat bezoedelt de mens. Als iemand oren heeft om te horen, hij luistere." Nadat Hij zich van het volk had teruggetrokken en thuisgekomen was, stelden zijn leerlingen Hem vragen over de gelijkenis. Hij antwoordde hun: "Begrijpen ook jullie nog zo weinig? Beseffen jullie dan niet, dat al wat van buitenaf in de mens komt, hem niet kan bezoedelen, omdat het niet in zijn hart komt maar in zijn buik en zijn weg vindt naar beneden?" Zo verklaarde Hij alle voedsel rein. "Maar," zei Hij, "wat uit de mens komt, dat bezoedelt de mens. Want uit het binnenste, uit het hart van de mensen, komen boze gedachten, ontucht, diefstal, moord, echtbreuk, hebzucht, kwaadaardigheid, bedrog, losbandigheid, afgunst, godslastering, trots, lichtzinnigheid. Al die slechte dingen komen uit het binnenste en bezoedelen de mens."

Overweging

'Waarom wassen je leerlingen niet hun handen voor het eten', vragen de farizeeën.

Tegen het volk zegt Jezus: Niet wat van buiten komt is onrein maar wat van binnen komt. De leerlingen krijgen een duidelijke uitleg: Niet het voedsel dat we eten is onrein maar wat er leeft in het hart van de mens.

Voor de farizeeën heeft Jezus een heel ander antwoord paraat. 'Huichelaars', zegt Jezus, 'jullie zeggen het een en doen het ander. Eer je vader en je moeder, maar hen helpen als het nodig is, ho maar'.

Drie redenen waarom de farizeeën huichelaars zijn. Eén. Alle eten is rein. Maar het hart, het binnenste, dat is onrein, een slangenkuil vol gemeenheid.

Twee. Al die wetten over eten, dat is uiterlijkheid. Het gaat om je innerlijk, om de geest waarmee je iets doet. Wie zich aan de wet houdt alleen omdat het moet, of omdat hij het zo geleerd heeft, zonder geest en geloof, die is een huichelaar.

Drie. Als de wetten en voorschriften elkaar tegenspreken, kiezen de farizeeën de wet die in hun voordeel is. Zelfs de tien geboden moeten dan wijken.

Er is nog een vierde reden. Een mens kan de fout ingaan omdat hij trots is of lichtzinnig of jaloers. Maar erger is het als hij niet oprecht is. En Jezus heeft door dat de farizeeën niet oprecht zijn. Ze willen hem in de val lokken en een wig drijven tussen zijn leerlingen. Want Jezus had joodse leerlingen die hun handen voor het eten wassen, en niet-Joodse die dat niet deden. De farizeeën gingen het helemaal niet om Gods wetten en voorschriften. Ze wilden de leerlingen tegen elkaar uitspelen. Ze hadden iets anders op het oog dan ze voorgaven. Niet oprecht. Huichelaars. Jezus geeft ze lik op stuk: Kijk naar jezelf, jullie zijn erger dan mijn leerlingen. Zo snoert Jezus hun de mond.

Vier redenen voor dat ene woordje huichelaar. De hele Joodse religieuze traditie zit erin. Het ontzag voor God, de naleving van de wet, de discussies daarover, het hart en innerlijk, de onoprechtheid en valsheid van de mens.

En nu wij.

Nergens vind je zo veel huichelaars als in de godsdienst, denken mensen. Misschien is dat wel zo. Godsdiensten willen mensen beter maken dan ze zijn. Dat is hun functie, daarvoor bestaan ze. Als je je anders voordoet dan je bent, besef je blijkbaar nog dat er iets niet helemaal in je klopt. Dat je anders, beter zou moeten zijn.

Misschien hebben we in onze samenleving niet te veel maar te weinig huichelaars.

Je kunt van de taliban veel zeggen. Maar niet dat het huichelaars zijn. Ze zeggen wat ze denken en ze doen wat ze zeggen. Je weet waar je met de taliban aan toe bent. Daarom staan al die wanhopige mensen op het vliegveld van Kaboel. Waren de taliban maar wat huichelachtiger!

Putin laat tegenstanders in het buitenland vergiftigen en probeert dat niet eens meer te verdoezelen. Als de president van Amerika hem een 'killer' noemt, heeft hij daar geen moeite mee. Lukaschenko kaapt onvervroren voor het oog van de wereld een vliegtuig om een politieke activist uit te schakelen. Erdogan ontvoert tegenstanders uit het buitenland en klopt zich daarvoor openlijk op de borst. Trump was net als de taliban kampioen niet-huichelen. En in Nederland hebben we een premier die aantoonbaar heeft gelogen maar vrolijk door regeert.

En dan zegt Jezus: huichelaars. Ook tegen ons. Hoe vaak zien wij dat ook in ons hart niet alleen goedheid huist. Hoe vaak doen wij iets omdat het moet, of zonder er bij na te denken. Zonder dat ons hart en gevoel er bij is. Hoe vaak verdraaien wij regels en normen niet in ons voordeel, als het ons uitkomt. En zijn wij altijd oprecht? Hebben wij soms geen eigen agenda?

Dat we zwakke mensen zijn, vaak tekortschieten, niet altijd het goede doen dat we willen, dat horen we graag, ook in onze kerk. Sla er de geloofsbelijdenissen maar op na in onze boekjes. Het klinkt geruststellend en vertrouwd.

Maar volgens Jezus zijn we huichelaars.
Gelukkig maar. Amen.